

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою НУВГП

«15» березня 2019 р.,

протокол № 2

В.С. Мошинський

ПОЛОЖЕННЯ

про започаткування, розроблення та затвердження
освітніх програм в Національному університеті водного господарства та
природокористування

Ухвалено науково-методичною
радою НУВГП
протокол
від 27 лютого 2019 № 1

Введено в дію
наказом ректора НУВГП
від 19 березня 2019 № 00150

Рівне – 2019

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення про започаткування, розроблення та затвердження освітніх програм в Національному університеті водного господарства та природокористування (далі – Положення) розроблено з метою реалізації місії Національного університету водного господарства та природокористування (надалі – НУВГП) і встановлення єдиних норм та правил до структури, змісту й оформлення освітніх програм підготовки фахівців за освітніми ступенями бакалавра та магістра, визначення алгоритмів та регламентації їх започаткування, розроблення та оновлення.

Започаткування, розроблення та затвердження освітніх програм підготовки фахівців за освітнім ступенем доктора філософії викладено в окремому Положенні.

Положення розроблено відповідно до вимог [Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII](#) та [Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII](#).

Положення ґрунтується на засадах [постанови Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності»](#) та [наказу Міністерства освіти і науки України від 13.06.2012 № 689 «Про затвердження Державних вимог до акредитації напряму підготовки, спеціальності та вищого навчального закладу»](#), [Концепції освітньої діяльності і розвитку Національного університету водного господарства та природокористування, ухваленої Вченою радою НУВГП від 01.07.2015 \(протокол № 9\)](#), [Положення про організацію освітнього процесу в НУВГП, ухваленого Вченою радою НУВГП від 29.04.2016 \(протокол № 4\)](#), [Концепції практичної підготовки студентів Національного університету водного господарства та природокористування, ухваленої Вченою радою НУВГП, від 03.02.2017 \(протокол № 1\)](#).

Основні терміни Положення та їх визначення:

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності.

Стандарт освітньої діяльності – це сукупність мінімальних вимог до кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітнього процесу закладу вищої освіти і наукової установи.

Стандарти освітньої діяльності розробляються та затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки за погодженням з Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Спеціальність – складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка.

Спеціалізація – складова спеціальності, що визначається закладом вищої освіти та передбачає профільну спеціалізовану освітню програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти.

Освітня програма (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча) – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть

розпочати навчання за цією програмою, перелік освітніх компонент і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС), необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.

Компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Ліцензування – процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність за певною спеціальністю на певному рівні вищої освіти відповідно до стандартів освітньої діяльності.

Акредитація освітньої програми – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет:

- відповідності стандарту вищої освіти;
- спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання;
- досягнення заявлених в освітній програмі результатів навчання.

Група забезпечення спеціальності – група науково-педагогічних та/або наукових працівників, для яких НУВГП є основним місцем роботи і які відповідають за виконання освітніх програм за спеціальністю на певних рівнях вищої освіти, особисто беруть участь в освітньому процесі і відповідають кваліфікаційним та кадровим вимогам щодо провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти, визначеним [Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності](#).

Проектна група – визначена наказом ректора НУВГП група науково-педагогічних та/або наукових працівників, які відповідальні за започаткування освітньої діяльності за спеціальністю на певному рівні вищої освіти і відповідають кваліфікаційним та кадровим вимогам щодо забезпечення започаткування освітньої діяльності у сфері вищої освіти, визначеним [Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності](#).

Ініціативна група освітньої програми – група науково-педагогічних та/або наукових працівників з числа осіб, що входять до [групи забезпечення спеціальності](#), яка на основі відповідного обґрунтування висуває пропозицію щодо започаткування (в межах існуючої ліцензії за відповідною спеціальністю на певному рівні вищої освіти) нової освітньої програми.

Кваліфікація відповідно до спеціальності – кваліфікація особи, підтверджена документом про освіту чи науковий ступінь із відповідної спеціальності або підтверджена науковою, науково-педагогічною, педагогічною чи іншою професійною діяльністю за відповідною спеціальністю за не менш як сімома видами чи результатами, переліченими в пункті 30 [Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності](#).

Стейкхолдери – зацікавлені сторони, фізичні та юридичні особи, які мають легітимний інтерес у діяльності організації, тобто певною мірою залежать від неї або можуть впливати на її діяльність. Стейкхолдерів класифікують на зовнішніх та внутрішніх:

– *зовнішні стейкхолдери*: держава, регіональні органи державної влади та органи місцевого самоврядування, роботодавці, абітурієнти та їх батьки, різноманітні громадські об'єднання;

– *внутрішні стейкхолдери*: здобувачі вищої освіти та їх батьки, науково-педагогічні працівники, адміністрація.

Документи, що регулюють зміст і реалізацію освітнього процесу. До документів, що регулюють зміст і реалізацію освітнього процесу, відносяться: [Положення про організацію освітнього процесу в НУВГП](#), [Система та процедури внутрішнього забезпечення якості вищої освіти у Національному університеті водного господарства та природокористування](#), [Положення про запобігання плагіату випускних кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти в НУВГП](#), [Положення про форми навчання, форми організації освітнього процесу та види навчальних занять в НУВГП](#) та інші документи НУВГП, що регулюють зміст і реалізацію освітнього процесу.

2. КЛАСИФІКАЦІЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА ЇХ ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

В рамках однієї спеціальності НУВГП можуть реалізуватися декілька освітніх програм (далі – ОП) за різними спеціалізаціями. Профільна спрямованість, обумовлена істотними особливостями предметної сфери програми, переліком програмних компетентностей, програмними результатами чи переліком освітніх компонентів, є підставою для розробки окремої ОП.

Окрему ОП можуть спільно реалізувати декілька навчально-наукових інститутів (далі – ННІ) НУВГП та/або спільно з іншими закладами вищої освіти, у т.ч. зарубіжними.

Розробка ОП, що передбачають перепідготовку фахівців на базі ступеня вищої освіти бакалавр, магістр, освітньо-кваліфікаційного рівня (далі – ОКР) спеціаліст, проводиться за порядком та нормами розробки ОП на здобуття ступеня вищої освіти магістр.

Розробка ОП, що реалізуються спільно з іншими закладами вищої освіти, у т.ч. зарубіжними, проводиться згідно з окремими положеннями.

Навчання за ОП проводиться відповідно до [Положення про організацію освітнього процесу в НУВГП](#).

Кожна ОП має керівника освітньої програми з числа осіб, що входять до ініціативної групи освітньої програми.

2.1. Види основних освітніх програм

За рівнем вищої освіти ОП поділяються на:

- програми на здобуття ступеня бакалавра (освітньо-професійні);
- програми на здобуття ступеня магістра (освітньо-професійні, освітньо-наукові);
- програми на здобуття ступеня доктора філософії (освітньо-наукові).

За предметом ОП можуть:

- відповідати одній спеціальності;
- бути міждисциплінарними.

За належністю (місцем реалізації) ОП можуть поділятися на:

- інститутські, які реалізуються в одному ННІ;
- університетські, що реалізуються паралельно в двох і більше ННІ;
- спільні, що реалізуються на договірній основі НУВГП спільно з іншими закладами вищої освіти, у т.ч. зарубіжними. Особливим видом спільних програм є програми подвійних дипломів, що передбачають видачу здобувачам вищої освіти, які успішно пройшли атестацію, дипломів двох партнерів-учасників реалізації спільної ОП.

2.2. Вимоги стандартів вищої освіти до ОП

Стандарти вищої освіти встановлюють такі вимоги до ОП:

- обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- перелік компетентностей випускника;
- нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

3. ОБСЯГИ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА ТРИВАЛІСТЬ НАВЧАННЯ

3.1. Обсяг ОП підготовки регулюється стандартами вищої освіти відповідних спеціальностей та рівнів вищої освіти або в разі відсутності таких – тимчасовими стандартами вищої освіти НУВГП.

3.2. Обсяг ОП підготовки складає:

- бакалавра на основі повної загальної середньої освіти – 240 кредитів ЄКТС;
- бакалавра на основі ОКР молодшого спеціаліста – 60-180 кредитів ЄКТС;
- бакалавра на основі ступеня молодшого бакалавра – 60-180 кредитів ЄКТС;
- магістра за освітньо-професійною програмою підготовки – 90 кредитів ЄКТС;
- магістра за освітньо-науковою програмою підготовки – 120 кредитів ЄКТС (дослідницька компонента – не менше 30 %);

– доктора філософії – 60 кредитів ЄКТС (освітня складова).

3.3. Тривалість навчання за ОП складає:

– бакалаврів:

– очна форма навчання – 3 роки 10 місяців або за скороченою програмою – 10 місяців або 1 рік 10 місяців, або 2 роки 10 місяців;

– заочна (дистанційна) форма навчання – може перевищувати термін навчання заочною формою не більш як на 25 %;

– магістрів:

– очна форма навчання за освітньо-професійною програмою – не менше 1 рік 4 місяці, за освітньо-науковою програмою – не менше 1 рік 9 місяців;

– заочна (дистанційна) форма навчання – може перевищувати термін навчання очної форми не більш як на 25 %.

3.4. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин, навантаження одного навчального року очної форми навчання – 60 кредитів ЄКТС.

4. ПОРЯДОК ЗАПОЧАТКУВАННЯ, РОЗРОБЛЕННЯ ТА ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

4.1. Розроблення ОП

Нова ОП розробляється на основі стандартів вищої освіти за відповідною спеціальністю з урахуванням вимог професійних стандартів у даній галузі професійної діяльності (за наявності останніх).

За відсутності затверджених у встановленому порядку стандартів вищої освіти ОП розробляється на основі тимчасового стандарту вищої освіти НУВГП.

Розроблення нової ОП містить такі етапи:

- 1) формування проектної групи та призначення керівника освітньої програми при започаткуванні нової спеціальності або рівня вищої освіти чи ініціативної групи при відкритті нової ОП в рамках спеціальності, на яку НУВГП має ліцензію;
- 2) аналіз та обґрунтування актуальності ОП, оцінювання достатності наявних ресурсів;
- 3) розгляд та схвалення рішення про доцільність відкриття ОП;
- 4) оформлення змісту ОП;
- 5) розроблення навчального плану.

4.2. I етап. Формування проектної групи та призначення керівника ОП або ініціативної групи ОП

Започаткування нової ОП здійснюється за ініціативою керівництва НУВГП, ННІ, кафедри та/або ініціативної групи з числа науково-педагогічних працівників (НПП).

Створення проектної групи повинно відбуватись при започаткуванні нової спеціальності або рівня вищої освіти з урахуванням вимог [Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності](#).

Проектна група повинна складатися з науково-педагогічних або наукових працівників, які працюють в НУВГП за основним місцем роботи та мають кваліфікацію відповідно до спеціальності і не входять (входили) до жодної

проектної групи НУВГП або іншого закладу вищої освіти в поточному навчальному році (крім проектної групи з цієї ж спеціальності в НУВГП).

Керівником проектної групи призначається один з її членів, який має науковий ступінь і стаж науково-педагогічної та/або наукової роботи не менш як десять років для освітньо-наукового ступеня доктора філософії і ступеня магістра та п'ять років для освітнього ступеня бакалавра. Керівник проектної групи не може в поточному навчальному році одночасно керувати іншими проектними групами, за винятком керівництва проектними групами за різними рівнями вищої освіти в межах однієї спеціальності в НУВГП.

При цьому має бути дотримана ліцензійна умова щодо наявності у складі проектної групи:

- для освітнього ступеня бакалавра – не менш як три особи, які мають науковий ступінь та/або вчене звання;

- для освітнього ступеня магістра – не менш як три особи, які мають науковий ступінь та вчене звання, з них один доктор наук та/або професор.

Склад **проектної групи** затверджується наказом ректора НУВГП на підставі ухвали ректорату про необхідність ліцензування спеціальності або рівня вищої освіти за спеціальністю за поданням директора ННІ.

Дострокове припинення роботи й призначення нового керівника і членів **проектної групи** здійснюється на підставі наказу ректора НУВГП відповідно до рішення ректорату.

Створення **ініціативної групи ОП** повинно відбуватись при відкритті нової ОП в рамках спеціальності, на яку НУВГП має ліцензію, з науково-педагогічних та/або наукових працівників НУВГП з числа осіб, що входять до групи забезпечення, з урахуванням вимог **Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності**.

Керівником ОП призначається один з членів **ініціативної групи ОП**, який має науковий ступінь і стаж науково-педагогічної та/або наукової роботи не менш як десять років для освітньо-наукового ступеня доктора філософії і ступеня магістра та п'ять років для освітнього ступеня бакалавра. Керівник ОП не може в поточному навчальному році одночасно керувати іншими ОП, за винятком керівництва ОП за різними рівнями вищої освіти в межах однієї спеціальності в НУВГП.

Проектні групи та **ініціативні групи ОП** при розробці ОП виконують такі **завдання**:

- обирають вид ОП;
- встановлюють актуальність ОП;
- формують профіль ОП;
- визначають форми навчання та організації освітнього процесу;
- визначають освітні компоненти ОП;
- розробляють навчальний план та інші нормативні документи, що організаційно супроводжують процес підготовки здобувачів вищої освіти за відповідною ОП з урахуванням рекомендацій навчально-методичного відділу, науково-методичної ради з якості ННІ, стейкхолдерів, отриманих при проведенні внутрішньої та зовнішньої експертних оцінок, вимог науково-методичної ради НУВГП;

- забезпечують уникнення дублювання змісту освітніх компонент;
- забезпечують узгодження основних елементів ОП, а саме: компетентностей; результатів навчання; структури навчального плану; варіативних компонент; критеріїв оцінювання рівня досягнення результатів навчання з ключовими стейкхолдерами;
- забезпечують можливість обирати додаткові освітні компоненти поза спеціальністю для здобуття додаткових кваліфікацій чи компетентностей;
- передбачають можливість дуального навчання за даною ОП;
- дають завдання випусковим та іншим кафедрам НУВГП на розроблення навчально-методичного забезпечення освітніх компонент за ОП;
- здійснюють аналіз відповідності ОП Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності, зокрема кадрового забезпечення, матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення (підручниками, навчальними посібниками, довідковою та іншою літературою, фаховими періодичними виданнями, в тому числі електронними);
- узгоджують профіль та освітні компоненти ОП з науково-методичною радою з якості ННІ та внесення пропозицій на розгляд вченої ради ННІ та Вченої ради НУВГП щодо затвердження ОП і навчального плану;
- проводять процедуру зовнішнього оцінювання ОП (ліцензування, акредитація);
- спільно з приймальною комісією НУВГП забезпечують внесення відомостей щодо ОП на сайт НУВГП та до ЄДЕБО.

За запитом проектної групи або **ініціативної групи ОП** відповідні служби НУВГП зобов'язані надати у визначений строк відомості про ресурсне забезпечення, необхідне для реалізації ОП.

Координацію діяльності усіх проектних груп та **ініціативних груп ОП** першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти здійснює проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи.

4.3. II етап. Аналіз та обґрунтування актуальності ОП, оцінювання достатності наявних ресурсів

Аналіз актуальності ОП полягає у встановленні суспільної потреби в ОП, її потенціалу шляхом консультацій із внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами, з'ясуванні виконання основних умов її запровадження.

Розробці нової ОП передуює порівняльний аналіз її ініціаторами аналогічних освітніх програм, що діють в провідних закордонних і вітчизняних ЗВО – їх тривалості, переліку освітніх компонент, рівня викладання тощо.

Проектна група або **ініціативна група ОП** проводить аналіз ринку освітніх послуг і можливості позиціонування на ньому ОП, аналіз ринку праці, на який орієнтована нова ОП, можливостей майбутнього працевлаштування для потенційних випускників, наприклад:

- географія ОП (які ЗВО регіону та найближчі до нашого регіону готують подібну ОП);
- інформація із ЗВО, які надають освітні послуги за аналогічними ОП (особливості попиту на ОП, географічний розподіл попиту і працевлаштування фахівців ОП);

- чим відрізнятиметься ОП НУВГП від подібних ОП в інших ЗВО, в чому оригінальність нової ОП;
- особливості попиту роботодавців на нову ОП;
- можливий географічний розподіл набору абітурієнтів та працевлаштування випускників ОП;
- опис процедур маркетингових досліджень як обґрунтування започаткування ОП.

З метою забезпечення участі в розробці ОП стейкхолдерів, їх представників необхідно залучати до консультування проектної групи або [ініціативної групи ОП](#).

Для забезпечення постійного зв'язку із зацікавленими сторонами в НУВГП можуть, як дорадчий орган, формуватися академічні (експертні) ради за відповідними спеціальностями, до яких можуть входити стейкхолдери.

Проектна група ([ініціативна група ОП](#)), виходячи з прогнозованого змісту ОП, з урахуванням [Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності](#), за результатами консультацій з профільними службами НУВГП здійснює в довільній формі попередню загальну оцінку достатності наявних ресурсів (кадрових, матеріально-технічних, фінансових, організаційних тощо) для її реалізації та потреби залучення зовнішніх ресурсів.

4.4. III етап. Розгляд та схвалення рішення про доцільність відкриття ОП

Проектна група подає обґрунтування необхідності ліцензування нової спеціальності або рівня вищої освіти, яке включає інформацію, висвітлену в п. 4.3 на засідання Вченої ради ННІ.

У разі прийняття позитивного рішення щодо необхідності ліцензування нової спеціальності або рівня вищої освіти директор ННІ подає на розгляд ректорату НУВГП службову записку з обґрунтуванням доцільності ліцензування нової спеціальності або рівня вищої освіти та рекомендований склад проектної групи.

Ректорат, розглянувши подання директора ННІ, приймає рішення про доцільність ліцензування нової спеціальності або рівня вищої освіти в НУВГП. У разі прийняття позитивного рішення затверджує склад проектної групи. [Проектна група](#) приступає до розробки ОП.

Відділ ліцензування та акредитації на підставі рішення ректорату готує проект наказу про внесення спеціальності або рівня вищої освіти до “плану-графіку ліцензування на поточний рік та затвердження складу проектної групи”.

[Ініціативна група ОП](#) подає обґрунтування необхідності відкриття нової освітньої програми на певному рівні вищої освіти, яке включає інформацію, висвітлену в п. 4.3, на засідання Вченої ради ННІ.

У разі прийняття позитивного рішення щодо необхідності відкриття нової освітньої програми на певному рівні вищої освіти директор ННІ затверджує розпорядженням по ННІ персональний склад [ініціативної групи ОП](#) та подає інформацію про запровадження ОП відповідальному секретарю приймальної комісії, а [ініціативна група ОП](#) приступає до розробки ОП.

4.5. IV етап. Оформлення змісту ОП

До загальної структури освітньої програми входять (Додаток 1):

- титульна сторінка із вказаним номером і датою протоколу засідання Вченої ради НУВГП щодо затвердження освітньої програми (4.5.1);
- лист погодження (4.5.1);
- передмова, з переліком розробників (4.5.1);
- інформація про врахування пропозицій зацікавлених сторін (4.5.1);
- профіль освітньої програми (4.5.2);
- перелік компонент ОП та їх логічна послідовність у вигляді структурно-логічної схеми (4.5.3);
- форми атестації здобувачів вищої освіти (4.5.4);
- матриця відповідності програмних компетентностей освітнім компонентам ОП (4.5.5);
- матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентам ОП (4.5.6).

4.5.1. Вступна частина ОП

Зміст та оформлення опису ОП мають враховувати наступні вимоги та особливості.

Розмір сторінки: 210x297 (A4). Поля: верхнє, нижнє, праве – 1,5 см, ліве – 2,5 см. При заповненні ОП, в тому числі табличних форм (розділи 1, 2, 4, 5), використовується гарнітура Times New Roman, шрифт розміром 14 кегль. Інтервал між рядками – одинарний. Абзац – 10,0 мм. Під час друкування використовується прямий-звичайний шрифт.

Розділи шаблону, що містять «Дату, період», оформлюють цифровим способом. Елементи дати наводять арабськими цифрами в один рядок через крапку в послідовності: число місяця, місяць, рік за форматом ЧЧ.ММ.РРРР.

1) При оформленні Титульної сторінки ОП:

- зазначається назва освітньо-(професійної/наукової) програми, рівень вищої освіти;
- шифр та назва галузі знань, код і найменування спеціальності відповідно до Постанови КМ України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29.04.2015 р. № 266 (зі змінами та доповненнями); повна назва кваліфікації (формується з назви ступеня вищої освіти, спеціальності та спеціалізації (за наявності)).

2) При заповненні Листа погодження ОП слід враховувати, що:

- при заповненні даних про кафедру, вчену раду ННІ зазначається повна назва кафедри, ННІ;
- у випадках коли ОП висувається від кількох кафедр одного ННІ, необхідним є розгляд на засіданнях всіх кафедр, які беруть участь у її формуванні;
- у випадках коли ОП висувається від кількох кафедр різних ННІ, необхідним є розгляд на засіданнях всіх кафедр і вчених радах ННІ, які беруть

участь у її формуванні.

3) При заповненні **Передмови** ОП наводяться вихідні дані:

– про стандарт вищої освіти, на основі якого розроблено ОП.

Приклад: Стандарт вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Галузь знань 12 Інформаційні технології. Спеціальність 123 Комп'ютерна інженерія. Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 19.11.2018 № 1262;

– за відсутності затверджених у встановленому порядку стандартів вищої освіти визначається відповідність ОП тимчасовому стандарту вищої освіти НУВГП.

Приклад: Стандарт вищої освіти відсутній. Відповідає тимчасовому стандарту вищої освіти Національного університету водного господарства та природокористування першого (бакалаврського) рівня підготовки фахівців спеціальності 194 «Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології» галузі знань 19 «Архітектура та будівництво» (затверджено Вченою радою Національного університету водного господарства та природокористування, протокол № 2 від 03 березня 2017 р. і введено в дію наказом ректора НУВГП від 19.03.2017 № 1262) до введення в дію офіційно затвердженого стандарту вищої освіти;

– про керівника проектної групи або ініціативної групи ОП та членів проектної групи чи ініціативної групи ОП (не менше двох осіб), інших осіб, які були розробниками ОП із зазначенням даних про наукові ступені, вчені звання, посади та назви підрозділів за основним місцем роботи.

Приклад:

Розроблено проектною групою у складі:

Рокочинський Анатолій Миколайович, д.т.н., професор, професор кафедри водної інженерії та водних технологій НУВГП – керівник проектної групи.

Білецький Анатолій Альфонсович, к.т.н., доцент, доцент кафедри гідротехнічного будівництва та гідравліки НУВГП;

Клімов Сергій Васильович, к.т.н., доцент, завідувач кафедри гідроінформатики НУВГП;

– про зовнішніх рецензентів ОП (не менше двох осіб, що є провідними фахівцями в академічному та/або фаховому середовищі предметної області програми). Вказуються автори рецензій-відгуків (назви організацій, які надали рецензії-відгуки). Рецензії-відгуки є обов'язковим додатком до програми.

Приклад: Рецензенти:

Хорєв Михайло Юрійович, Державне агентство водних ресурсів України, перший заступник Голови.

Рассовський Вадим Леонідович, Приватне акціонерне товариство «Укргідроенерго», головний інженер.

4.5.2. Визначення профілю ОП

Профіль програми складається проектною групою або **ініціативною групою ОП** як короткий документ, створений для представлення в усталеній

формі загальної інформації про ОП.

Він розробляється для полегшення розуміння ОП зацікавленими сторонами: вступниками на навчання, здобувачами вищої освіти, роботодавцями, науковцями, викладачами, випускниками закладів вищої освіти, професіоналами, керівниками закладів вищої освіти, агенціями забезпечення якості, органами ліцензування й акредитації тощо.

Дані профілю ОП є частиною інформаційного пакету НУВГП, на основі якого формується додаток до диплома європейського зразка.

Профіль освітньої програми в цілому складається з таких елементів:

1. Загальна характеристика:

- Повна назва закладу вищої освіти та його структурного підрозділу
- Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу
- Офіційна назва освітньої програми
- Тип диплома та обсяг освітньої програми
- Наявність акредитації
- Цикл/рівень
- Передумови
- Мова(и) викладання
- Термін дії освітньої програми
- Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми

2. Мета освітньої програми

3. Характеристика освітньої програми:

- Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))
- Орієнтація освітньої програми
- Основний фокус освітньої програми та спеціалізації
- Особливості програми

4. Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання:

- Придатність до працевлаштування
- Подальше навчання

5. Викладання та оцінювання:

- Викладання та навчання
- Оцінювання

6. Програмні компетентності:

- Інтегральна компетентність
- Загальні компетентності (ЗК)
- Фахові компетентності спеціальності (ФК)

7. Програмні результати навчання

8. Ресурсне забезпечення реалізації програми:

- Кадрове забезпечення
- Матеріально-технічне забезпечення
- Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

9. Академічна мобільність:

- Національна кредитна мобільність
- Міжнародна кредитна мобільність

- Навчання іноземних здобувачів вищої освіти

Зміст та вимоги до елементів профілю ОП

1. Загальна характеристика

- **Повна назва закладу вищої освіти та його структурного підрозділу**

Зазначається без скорочень назва ННІ, у якому (яких) здійснюється навчання за освітньою програмою (Додаток 1).

При підготовці здобувачів вищої освіти за програмами подвійних або спільних дипломів наводяться також повні офіційні назви всіх закладів вищої освіти, що присуджують кваліфікацію із зазначенням закладу-координатора та назв країн, де ці заклади розташовані.

- **Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу**

Вказується ступінь вищої освіти та повна назва кваліфікації мовою оригіналу, які присуджуються на основі успішного завершення даної освітньої програми. Якщо за результатами успішного виконання ОП НУВГП має право присвоювати професійну(і) кваліфікацію(і), то подається її назва (перелік назв) та вказуються процедури їх присвоєння.

Приклад:

- *Магістр, магістр з прикладної математики.*
- *Бакалавр. Бакалавр з гідротехнічного будівництва, водної інженерії та водних технологій.*

- **Офіційна назва освітньої програми**

Офіційна назва ОП зазначається без скорочень

Приклад:

- *Освітньо-наукова програма “Прикладна математика”.*
- *Освітньо-професійна програма “Водна інженерія та водні технології”.*

- **Тип диплома та обсяг освітньої програми**

Тип диплома – одиничний, подвійний, спільний.

У разі, якщо ОП реалізується тільки в НУВГП, то зазначається, що тип диплома є одиничним. Якщо ОП реалізується спільно із закладами-партнерами, зазначається: диплом є спільним чи подвійним.

Обсяг вказується в кредитах ЄКТС та роках.

Приклад:

- *Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС, термін навчання – 1 рік 4 місяці.*
- *Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС, термін навчання – 3 роки 10 місяців.*

- **Наявність акредитації**

Подається інформація про акредитацію спеціальності, в рамках якої розробляється ОП, у т.ч. іноземну чи міжнародну. Вказується: назва організації, яка надала акредитацію даній програмі, країна, де ця організація розташована; період акредитації.

Приклад: *Акредитаційна комісія України, Україна. Сертифікат – НД №*

1187350 від 18.06.2016. Термін дії - 01.07.2026р.

– **Цикл/рівень**

Необхідно зазначити цикли / рівні ОП відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та у трьох рамках кваліфікацій: [Національній рамці кваліфікацій України](#) (далі – НРК України), Європейській рамці кваліфікацій для навчання впродовж життя ([EQF LLL](#)) та Рамці кваліфікацій Європейського простору вищої освіти ([FQ-EHEA](#)).

Приклад:

- бакалаврська програма НРК України – 7 рівень, FQ-EHEA – перший цикл, EQF-LLL – 6 рівень;
- магістерська програма: НРК України – 8 рівень, FQ-EHEA – другий цикл, EQF-LLL – 7 рівень;
- програма доктора філософії: (НРК України – 9 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень.

– **Передумови**

Вимоги щодо попередньої освіти. За необхідності вказується, що може обмежувати перехід на дану ОП.

Приклади:

- Наявність повної загальної середньої освіти.
- Наявність ступеня бакалавра.
- Наявність ступеня бакалавра філології.
- Наявність ступеня магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст».

– **Мова(и) викладання**

Приклади:

- Українська мова.
- Українська та англійська мови.
- Українська мова. Окремі дисципліни викладаються англійською мовою.

– **Термін дії освітньої програми**

Вказується термін дії ОП до її наступного планового оновлення. Цей термін не може перевищувати період акредитації.

– **Інтернет-адреса постійного розміщення опису ОП**

Вказується адреса сторінки ОП на сайті НУВГП.

Приклад: <http://ep3.nuwm.edu.ua/12561/>

2. **Мета освітньої програми** – визначення профілю полягає у визначенні мети ОП (до двох речень), загальних та фахових програмних компетентностей, які повинні бути досягнуті в результаті навчання, кінцевих (програмних) результатів навчання з урахуванням положень Національної рамки кваліфікацій, вимог стандартів вищої освіти та встановлення необхідного обсягу ОП у кредитах ЄКТС ([Додаток 1](#)).

Приклад:

- (для ОП підготовки бакалаврів) Підготовка висококваліфікованих фахівців з міжнародних економічних відносин, які володіють інноваційним способом мислення, відповідними компетентностями, необхідними для ефективного розв'язування складних спеціалізованих задач та практичних проблем у галузі міжнародних економічних відносин, здатні застосовувати отримані знання в наукових дослідженнях проблем розвитку теорій, методів та практики організації міжнародної діяльності.
- (для ОП підготовки магістрів) Підготувати висококваліфікованих фахівців до практичної, управлінської та науково-дослідної діяльності у сфері гідротехнічного будівництва водної інженерії та водних технологій.
- (для ОП підготовки магістрів) Формування особистості фахівця, здатного вирішувати складні нестандартні задачі і проблеми інноваційного та дослідницького характеру в галузі математичного та комп'ютерного моделювання. Здобуття поглиблених теоретичних та практичних знань, умінь, навичок за спеціальністю "Прикладна математика", загальних засад методології наукової та професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності.

3. Характеристика освітньої програми

– **Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))**

Вказується конкретна предметна область програми. Якщо ОП є мульти-чи міждисциплінарною, то вказується перелік її основних компонент, а також орієнтовний обсяг кожної компоненти у відсотках від загального обсягу ОП.

Приклад: Галузь знань 19 Архітектура та будівництво. Спеціальність 194 "Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології". Освітня програма Гідротехнічне будівництво.

– **Орієнтація освітньої програми**

Освітньо-професійна (для бакалавра, магістра);

Освітньо-наукова (для магістра, доктора філософії)

Відповідно до [Міжнародної стандартної класифікації освіти](#) (МСКО) освітньо-професійна та освітньо-наукова програма може мати академічну або прикладну орієнтацію.

Доцільно коротко охарактеризувати наукову орієнтацію та професійні (спеціалізаційні) акценти.

Приклад:

- Освітньо-професійна підготовка магістра має прикладний характер; структура програми передбачає динамічне, інтегративне та інтерактивне навчання. Програма пропонує комплексний підхід до здійснення майбутньої професійної діяльності та реалізує це через навчання та практичну підготовку. Навчальні дисципліни та модулі, включені в програму, орієнтовані на актуальні напрями, в рамках яких можлива подальша

професійна кар'єра здобувача.

– Освітньо-професійна (магістра);

Освітня програма орієнтована на підготовку фахівців, які добре володіють математичними методами та спеціалізованим програмним забезпеченням, сучасними інформаційними та комп'ютерними технологіями; проводять математичне й комп'ютерне моделювання та розв'язання формалізованих задач у різних галузях, в тому числі з використанням теорії ризиків, методів чисельного аналізу, задач ідентифікації, проєкційно-сіткових та безсіткових методів; виконують проєктування нових ефективних алгоритмів, структур даних, програмних додатків, інформаційних систем та ресурсів; оволодіння сучасними технологіями програмування, розроблення, налагодження та тестування програмного забезпечення, алгоритмічним мисленням; здатність компетентно проводити наукові дослідження на сучасному рівні з виконанням комп'ютерного моделювання.

– Основний фокус освітньої програми та спеціалізації

Загальна / спеціальна освіта в галузі / предметній області / спеціальності.

Ключові слова.

Приклад: Робиться акцент на забезпеченні здатності фахівця розв'язувати складні задачі у галузі математичного та комп'ютерного моделювання за неповністю визначених умов, що передбачає проведення досліджень та використання інновацій.

Ключові слова: моделювання, програмування, ризики, м'які обчислення, ідентифікація, ігри.

– Особливості програми

Приклад: обов'язковий семестр міжнародної мобільності; реалізується англійською мовою: вимагає спеціальної практики тощо.

Також можуть вказуватися узгодженість ОП із програмами інших країн, експериментальний характер ОП та інші особливості, які надає Закон України "Про вищу освіту" в контексті академічної автономії.

4. Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання

– Придатність до працевлаштування

Коротко вказуються види економічної діяльності, професійні працевлаштування назви робіт (за Класифікатором професій).

Можливості професійної сертифікації.

Зазначаються професії, професійні назви робіт (згідно з чинною редакцією Національного класифікатора України (Класифікатор професій ДК 003:2010), на фахову підготовку з яких може бути спрямована програма з урахуванням освітнього ступеня. У разі наявності висвітлюються можливості професійної сертифікації.

Приклад (Бакалавр):

Професії та професійні назви робіт згідно з чинною редакцією Національного класифікатора України: Класифікатор професій (ДК 003:2010), на фахову

підготовку з яких можуть бути спрямовані освітньо-професійні за спеціальністю “Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології”:

3112 – Технік-будівельник:

- Доглядач будови; – Кошторисник; – Технік санітарно-технічних систем;
- Технік-будівельник; – Технік-доглядач; – Технік-лаборант (будівництво);
- Технік-проектувальник

3115 – Технічні фахівці-механіки:

- Технік з експлуатації мереж і споруд водопровідно-каналізаційного господарства; – Технік з експлуатації та ремонту устаткування

3118 – Креслярі:

- Технік-конструктор; – Кресляр-конструктор

3119 – Інші технічні фахівці в галузі фізичних наук та техніки:

- Технік з підготовки виробництва; – Технік з підготовки технічної документації; – Технік з планування

3212 – Молодші фахівці в агрономії, лісовому, водному господарствах та природно-заповідній справі:

- Технолог-гідротехнік; – Технік-гідротехнік.

– Подальше навчання

Вказуються можливості для продовження навчання на наступному рівні.

Приклад: (для ОП магістр) програма доктора філософії: (НРК України – 9 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень.

5. Викладання та оцінювання

– Викладання та навчання

Коротко (до 3-х рядків) описуються основні підходи, методи та технології, які використовуються в ОП. Наприклад: студентоцентроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, навчання через лабораторну практику, навчання, засноване на дослідженнях тощо.

Приклад:

Студентоцентроване навчання, практико-орієнтоване навчання. Викладання проводиться у вигляді: лекцій, мультимедійних лекцій, семінарських, практичних занять, лабораторних робіт. Передбачена самостійна робота на основі підручників та конспектів, консультації з викладачем, електронне навчання за окремими освітніми компонентами, індивідуальні заняття, групова проектна робота.

– Оцінювання

Вказуються основні стратегії та методи оцінювання.

Приклад:

Письмові та усні екзамени, лабораторні звіти, есе, усні презентації, захист звітів з практик, захист курсових робіт, курсових проектів, прилюдний захист кваліфікаційної роботи.

Письмові екзамени, практика, кваліфікаційна робота.

За двома шкалами: національна (відмінно, добре, задовільно, незадовільно), 100-

бальна. Студенти складають поточний модульний контроль та екзамен в навчально-науковому центрі незалежного оцінювання.

6. Програмні компетентності

При формулюванні програмних компетентностей та результатів навчання слід забезпечити активну роль представників ринку праці в процесі формування компетентнісного опису моделі майбутнього фахівця.

Програмні компетентності (описані за видами: інтегральні, загальні, фахові) – загалом від 10 до 15 найважливіших компетентностей, визначають специфіку ОП. Компетентності випускника відображають погляд роботодавця (замовника) на освітню та професійну підготовку потенційного працівника.

Основою для формулювання програмних компетентностей ОП є перелік компетентностей стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю. Цей перелік може бути доповнений декількома (не більше 2-3) компетентностями, що визначаються специфікою потреб регіонального або секторального ринку праці (цільовий запит роботодавців).

Інтегральні та загальні компетентності визначені Національною рамкою кваліфікацій і описані за кваліфікаційними рівнями:

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, який відповідає сьомому рівню Національної рамки кваліфікацій;

другий (магістерський) рівень вищої освіти, який відповідає восьмому рівню Національної рамки кваліфікацій;

третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень вищої освіти, який відповідає дев'ятому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Інтегральна компетентність:

Формулюється шляхом конкретизації інтегральної компетентності відповідного стандарту вищої освіти в контексті особливостей даної освітньої програми.

Загальні компетентності (ЗК)

Рекомендується за необхідності із врахуванням особливостей конкретної ОП вибирати (додаткові до визначених стандартом) компетентності із переліку загальних компетентностей [проекту Тьонінг](#).

Виділяються:

- компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, в професійному стандарті,
- компетентності, визначені в НУВГП.

Передбачається, що в стандарті вищої освіти буде визначено 8–12 загальних компетентностей, які в основному вибираються з переліку проекту Тьонінг.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

Корелює з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК, назви компетентностей формулюються із врахуванням категорій компетентностей НРК: знання, уміння, комунікація, автономія і відповідальність. Рекомендується використовувати міжнародні зразки ([проект Тьонінг](#), стандарти QAA тощо).

Виділяються:

- компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за

наявності, в професійному стандарті,

- компетентності, визначені в НУВГП.

Якщо ОП передбачає наявність декількох неформальних спеціалізацій, то програмні компетентності доцільно формулювати для кожної спеціалізації зокрема.

Передбачається, що в стандарті вищої освіти буде визначено 15-18 фахових (спеціальних) компетентностей.

7. Програмні результати навчання

Програмні результати навчання – узгоджений набір 15-25 тверджень, які зазначають, що здобувач вищої освіти має знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення навчання за ОП.

При формулюванні програмних результатів навчання рекомендується враховувати міжнародні зразки (формулювання), наприклад, розроблені в [проекті Тюнінг](#).

Набір програмних результатів навчання є однаковим для всіх здобувачів вищої освіти за ОП певного рівня. Перелік програмних результатів навчання має корелюватися з визначеним переліком загальних і фахових компетентностей.

Для окремих ОП, особливо у випадку регульованих професій, поділ компетентностей на види не застосовується. Тоді це слід відзначити в описі ОП.

Виділяються:

- програмні результати навчання, **визначені стандартом вищої освіти спеціальності** (стандарт визначає нормативний зміст підготовки - 15-20 узагальнених результатів навчання, які корелюються з програмними компетентностями) та, за наявності, професійним стандартом;
- програмні результати навчання, визначені **закладом вищої освіти** (як правило, не більше 5).

Програмні результати навчання формулюються в активній формі із урахуванням різних рівнів складності у когнітивній сфері (таксономія Блума), а також в афективній та психомоторній сферах.

Якщо НУВГП вважає за доцільне класифікувати програмні результати навчання, то рекомендується це робити за наступною схемою (як в Додатку до диплома): Знання та розуміння, Застосування знань та розуміння, Формування суджень.

Програмні результати навчання мають висвітлювати сукупність знань, умінь, навичок, набутих здобувачем у процесі навчання за ОП, що можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти.

Результати навчання мають відповідати таким критеріям:

- корисність – мають сприйматися як такі, що відповідають рівню вищої освіти та вимогам/очікуванням громадянського суспільства та держави, релевантність відповідним програмним компетентностям;
- конкретність – забезпечувати достатній рівень деталізації, бути чіткими і однозначними, написаними зрозумілою мовою, дозволяючи чітко окреслити зміст вимог до здобувача вищої освіти;
- стандартизованість – визначати стандартні вимоги, яким повинен

відповідати здобувач вищої освіти;

– відповідність – відповідати кваліфікаційним вимогам, бути взаємопов'язаними із освітніми рівнями та кваліфікаційними рівнями Національної рамки кваліфікацій (далі – НРК);

– об'єктивність – сформульованими нейтрально, уникаючи зайвої амбітності та суб'єктивності;

– досяжність – реалістичними, з погляду часу та ресурсів, необхідних для їх досягнення;

– діагностичність – повинні мати об'єктивні ознаки їх досягнення чи недосягнення та визначати вимоги до присудження кредитів ЄКТС;

– вимірюваність – має існувати спосіб та шкала для вимірювання ступеня досягнення результату прямими або непрямими методами.

Порядок формулювання результатів навчання:

– визначити, якій сфері (спеціальній чи загальній, предметній області, особливі навички тощо) та кваліфікаційному рівню НРК має відповідати результат навчання;

– зазначити тип результату навчання (знання, уміння, навички, здатності, інші компетентності);

– визначити активне дієслово відповідного рівня;

– зазначити предмет вивчення або предмет дії (іменник, що слідує за дієсловом);

– за необхідності навести умови/обмеження, за яких слід демонструвати результат навчання;

– перевірити результат навчання відповідності вищезазначеним критеріям та визначити засіб оцінювання його досягнення.

При розробленні програмних результатів навчання варто врахувати, що:

– результати навчання характеризують те, що здобувач вищої освіти повинен продемонструвати після успішного завершення ОП (демонстрація знань, умінь, здатності виконувати тощо);

– повний набір програмних результатів навчання виражає характерні особливості ОП, якщо серед них є результати, характерні також і для інших ОП, їх доцільно виділити окремо.

Формулюванню програмних результатів супроводжує вироблення чітких критеріїв оцінювання сформульованого результату.

Кореляція результатів навчання програмним компетентностям перевіряється за допомогою матриці відповідності програмних компетентностей програмним результатам навчання за ОП ([розділ 5](#) додатка 1).

8. Ресурсне забезпечення реалізації ОП

При описі ресурсного забезпечення реалізації ОП слід вказувати специфічні характеристики забезпечення навчального процесу, а саме:

– Кадрове забезпечення

Вказуються специфічні характеристики кадрового забезпечення, включаючи можливу участь закордонних фахівців та фахівців із практичним досвідом роботи за спеціальністю, за якою реалізується ОП.

Приклад:

Кадрове забезпечення освітньої програми складається з професорсько-викладацького складу кафедр НУВГП. До викладання окремих дисциплін відповідно до їх компетенції та досвіду залучений професорсько-викладацький склад інших ЗВО, які беруть участь у реалізації освітньої програми.

Практико-орієнтований характер освітньої програми передбачає широку участь фахівців-практиків, що відповідають спрямованості програми, що підсилює синергетичний зв'язок теоретичної та практичної підготовки.

Керівник проектної групи (*ініціативної групи ОП*) та викладацький склад, який забезпечує її реалізацію, відповідає вимогам, визначеним *Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності*.

– **Матеріально-технічне забезпечення**

Вказуються специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення - коротка характеристика використання в освітньому процесі матеріальної бази та технічних ресурсів, необхідних для успішної реалізації ОП, з урахуванням її мети та специфічних особливостей.

– **Інформаційне та навчально-методичне забезпечення**

Вказуються специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення.

9. Академічна мобільність

– **Національна кредитна мобільність**

Вказуються, наприклад, укладені угоди про академічну мобільність, про подвійне дипломування тощо.

– **Міжнародна кредитна мобільність**

Вказуються, наприклад, укладені угоди про міжнародну академічну мобільність (Еразмус+ К1), про подвійне дипломування, про тривалі міжнародні проекти, які передбачають включене навчання студентів тощо.

– **Навчання іноземних здобувачів вищої освіти**

Умови та особливості ОП в контексті навчання іноземних громадян та осіб без громадянства.

4.5.3. Визначення переліку компонент ОП та їх логічна послідовність

Перелік компонент ОП – відображає розподіл ОП на окремі освітні компоненти та логічну послідовність їх вивчення, назви освітніх компонент (зокрема, за вибором НУВГП (ННІ) та здобувача вищої освіти), практик, курсових і кваліфікаційних робіт та їх обсяг у кредитах ЄКТС з розподілом за навчальними семестрами, що регламентується відповідно до *Положення про організацію освітнього процесу в НУВГП*, і зокрема *Положенням про організацію вибору навчальних дисциплін варіативної складової навчальних планів*. Дані наводяться у табличній формі. Необхідно вказати всі, як обов'язкові так і вибіркові, компоненти ОП (навчальні дисципліни, курсові

роботи (проекти), практики, кваліфікаційна робота), заплановані на них кредити та форми підсумкового контролю.

При плануванні вибірових компонентів ОП слід враховувати пункт 15 частини першої статті 62 Закону України «Про вищу освіту», [Положення про організацію освітнього процесу в НУВГП](#), [Положення про форми навчання, форми організації освітнього процесу та види навчальних занять в НУВГП](#). Механізм реалізації права студентів на вибір освітніх компонент описується [Положенням про організацію вибору навчальних дисциплін варіативної складової навчальних планів](#).

На підставі програмних компетентностей та програмних результатів навчання проектна група ([ініціативна група ОП](#)):

- визначає загальний бюджет часу – обсяг кредитів ЄКТС, необхідних для досягнення зазначених результатів, який необхідно розподілити;

- здійснює структурування результатів навчання (модулів або освітніх компонент, інших складових навчального курсу, практик, дослідницьких проектів, лабораторних робіт та інших відповідних навчальних заходів) та розподіляє кредити ЄКТС, необхідні для досягнення зазначених результатів.

При призначенні кредитів ЄКТС освітнім компонентам ОП слід віддавати перевагу стандартизованому підходу, коли обсяг кожного компонента є стандартним або кратним (модуль) на відміну від індивідуального підходу, коли обсяг кредитів ЄКТС для освітнього компонента є довільним і залежить від переліку та складності результатів навчання, опису прогнозованої навчальної діяльності, оцінки навантаження, обговорення викладацьким складом.

Визначення кількості кредитів ЄКТС для освітнього компонента здійснюється шляхом оцінки навантаження, необхідного для досягнення результатів навчання.

Мінімальна кількість кредитів ЄКТС для освітнього компонента складає 3 кредити ЄКТС. Кількість освітніх компонентів на навчальний семестр – не більше 8. Проектним групам ([ініціативним групам ОП](#)) слід запобігати надмірній фрагментації освітніх компонентів.

Слід стандартизувати освітні компоненти з метою гнучкості, мобільності, формування міждисциплінарних траєкторій навчання. При цьому слід дотримуватись рішень науково-методичної ради НУВГП щодо структури та змісту уніфікованих обов'язкових освітніх компонент в межах університету та рішень науково-методичної ради з якості ННІ щодо структури та змісту уніфікованих навчальних дисциплін в межах ННІ.

Визначення компетентностей і формулювання результатів навчання для кожного освітнього компонента здійснюється виходячи з програмних компетентностей та програмних результатів навчання. Проектна група ([ініціативна група ОП](#)) має сформулювати результати навчання, які повинні бути досягнуті в межах кожного освітнього компонента.

При визначенні підходів до викладання, навчання та оцінювання проектна група ([ініціативна група ОП](#)) має погодити спосіб найкращого розвитку та оцінювання компетентностей і досягнення бажаних результатів навчання, а

також передбачити різноманітні підходи до навчання, викладання та оцінювання.

Проектна група ([ініціативна група ОП](#)) має перевірити розвиток ключових загальних і фахових компетентностей, а також чи всі програмні компетентності охоплюються компонентами ОП.

Проектні групи ([ініціативні групи ОП](#)) мають провести узгодження результатів навчання та програмних компетентностей щодо:

- програмних результатів навчання з [Національною рамкою кваліфікацій України](#) (НРК України), Європейською рамкою кваліфікацій для навчання впродовж життя ([EQF LLL](#)) та Рамкою кваліфікацій Європейського простору вищої освіти ([FQ-EHEA](#));

- програмних результатів навчання зі стандартами вищої освіти;

- програмних компетентностей з освітніми компонентам ОП ([Матриця відповідності програмних компетентностей освітнім компонентам освітньої програми, розділ 4 додатка 1](#));

- програмних результатів навчання з освітніми компонентами ОП ([Матриця відповідності програмних результатів навчання освітнім компонентам освітньої програми, розділ 5 додатка 1](#));

- методів викладання з відповідними результатами навчання для досягнення бажаних результатів навчання;

- методів оцінювання відповідно згідно з модульними (дисциплінарними) та програмними результатами навчання.

4.5.4. Структурно-логічна схема

Короткий опис логічної послідовності вивчення компонент ОП. Рекомендується представляти у вигляді графа ([п. 2.2. додатка 1](#)).

4.5.5. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Подається інформація про види (форми) підсумкової атестації та документи, які отримує випускник на основі її успішного проходження.

Приклад:

Атестація випускників освітньо-професійної програми “Гідроінформатика” спеціальності 194 “Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології” проводиться у формі захисту кваліфікаційної роботи та завершується видачею документа встановленого зразка про присудження йому ступеня магістра із присвоєнням кваліфікації магістр з гідротехнічного будівництва, водної інженерії та водних технологій за освітньою програмою “Гідроінформатика”.

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

Примітка. Після виконання п. 4.5.5 проводиться узгодження профілю й освітніх компонентів ОП з науково-методичною радою з якості ННІ та внесення пропозицій на розгляд вченої ради ННІ та Вченої ради НУВГП щодо затвердження ОП та навчального плану.

4.5.6. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам ОП є відображення структурно-логічних зв'язків між змістом ОП (переліком освітніх компонент) і запланованими програмними компетентностями.

При заповненні розділу 4 додатка 1 «Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми» наводиться таблиця, що містить відповідність програмних компетентностей (загальних та фахових), визначених за ОП, її компонентам. У заголовках рядків таблиці розташований перелік загальних та фахових компетентностей (відповідно до пункту 6 Профілю ОП), а в заголовках колонок – освітні компоненти ОП (відповідно до п. 2.1 розділу 2 ОП). Слід враховувати те, що одна й та сама компетентність часто вбудована в різні освітні компоненти ОП.

4.5.7. Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми

Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентами ОП є відображенням структурно-логічних зв'язків між змістом ОП і запланованими програмними результатами.

У розділі 5 ОП «Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми» наводиться таблиця, що відображає якими освітніми компонентами ОП забезпечується досягнення програмних результатів навчання. У заголовках рядків таблиці розташовується перелік програмних результатів навчання (відповідно до пункту 7 Профілю ОП), а в заголовках колонок – освітні компоненти ОП (відповідно до п. 2.1 розділу 2 ОП). На перетині наводяться позначки, які означають, що певні програмні результати забезпечуються компонентом ОП поточного рядка.

4.6. V етап. Розроблення навчального плану

На підставі освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми в НУВГП проектною групою (ініціативною групою ОП) розробляється проект навчального плану (далі – НП), вимоги до якого наведені в окремому положенні: Положенні про навчальний план спеціальності в НУВГП.

5. ПОРЯДОК УЗГОДЖЕННЯ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

ОП проходять єдиний порядок узгодження та затвердження, що включає:

- 1) проведення внутрішньої експертизи (п. 5.1);
- 2) проведення зовнішньої експертизи (п. 5.2);
- 3) затвердження ОП (п. 5.3).

5.1. Порядок проведення внутрішньої експертизи

Внутрішня експертиза здійснюється на основі розроблених проектною групою (ініціативною групою ОП) проектів ОП та навчального плану.

До внутрішньої експертизи залучаються:

- випускові кафедри за відповідною спеціальністю;
- навчально-методичний відділ НУВГП;
- науково-методична рада з якості ННІ;
- інші внутрішні стейкхолдери.

Внутрішня експертиза здійснюється у порядку:

1. Навчально-методичний відділ НУВГП здійснює перевірку на відповідність діючим нормативам провадження освітнього процесу.

2. Випускова кафедра (спільне засіданням випускових кафедр) розглядає проекти ОП та НП, зокрема, на предмет узгодження з іншими ОП спеціальності, позитивне рішення якої (яких) у вигляді витягу з протоколу засідання кафедри (кафедр) є підставою для передачі матеріалів на розгляд засідання науково-методичної ради з якості ННІ.

3. Науково-методична рада з якості ННІ розглядає проекти ОП та НП і виносить рекомендації, що є підставою для подальшого розгляду матеріалів директором ННІ.

4. Директор ННІ здійснює перевірку збалансованості та реалістичності програми, раціональності розподілу кредитів, повноту документального забезпечення та відповідність ОП Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності. Директор ННІ направляє проекти ОП та НП на зовнішню експертизу, яка здійснюється відповідно до процедури, описаної в п. 5.2. У випадку надходження позитивних відгуків від зовнішніх експертів та позитивного висновку директора ННІ проекти ОП та НП передаються на розгляд вченої ради ННІ. У випадку наявності негативних відгуків від зовнішніх експертів проекти ОП та НП повертаються на доопрацювання проектною групою ([ініціативною групою ОП](#)).

5. Позитивні відгуки зовнішніх стейкхолдерів є підставою для рішення вченої ради ННІ рекомендувати ОП для затвердження Вченою радою НУВГП.

У випадку реалізації ОП декількома ННІ НУВГП процедура внутрішньої експертизи проводиться у відповідних ННІ згідно з порядком, наведеним вище.

5.2. Порядок проведення зовнішньої експертизи

На зовнішню фахову експертизу проект ОП і НП направляються директором ННІ до визнаних фахівців у відповідній галузі. Мінімумально необхідна кількість рецензій – дві.

Рекомендується залучення до експертизи потенційних роботодавців та експертів із ЗВО інших країн.

5.3. Порядок затвердження ОП

Рішення про затвердження (відмову у затвердженні) ОП ухвалюється Вченою радою НУВГП за поданням директора ННІ на підставі позитивного рішення вченої ради ННІ.

При прийнятті рішення Вчена рада НУВГП керується [Концепцією освітньої діяльності та розвитку Національного університету водного господарства та природокористування](#) і бере до уваги результати внутрішніх оцінок і зовнішніх експертиз, оцінку ризиків і оцінку необхідного методичного, кадрового і ресурсного забезпечення.

Рішення Вченої ради НУВГП про затвердження ОП вводиться в дію

наказом ректора.

Перелік документів, необхідних для затвердження ОП, що подаються на засідання Вченої ради НУВГП:

- копія наказу ректора НУВГП про затвердження складу проектної групи (при започаткуванні нової спеціальності або рівня вищої освіти);
- освітня програма (із заповненим листом погодження) (додаток 1);
- витяг з протоколу засідання вченої ради ННІ;
- копії зовнішніх рецензій стейкхолдерів.

За результатами розгляду ОП Вчена рада НУВГП може ухвалити рішення про її затвердження, направлення на доопрацювання або про обґрунтовану відмову у затвердженні.

6. ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ, МОНІТОРИНГУ ТА ПЕРІОДИЧНОГО ПЕРЕГЛЯДУ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Порядок реалізації, моніторингу та періодичного перегляду ОП визначається окремим положенням.

7. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

7.1. До введення в дію науково-методичних рад з якості ННІ їх повноваження виконують науково-методичні комісії за спеціальностями.

7.2. Відомості про освітні програми розміщуються на сайті НУВГП, зокрема опис освітньої програми відповідного року розміщується на сторінці приймальної комісії з посиланням на розміщену в цифровому репозиторії ОП.

7.3. Відповідальними за формування і зберігання паперових версій портфоліо ОП є її керівник. Відповідальними за повноту й своєчасність розміщення інформації про ОП на сайті НУВГП є керівник ОП та завідувач випускової кафедри.

7.4. Інформація про ОП на сайт НУВГП та в ЄДЕБО вноситься приймальною комісією НУВГП за поданням директора ННІ на основі рішення Вченої ради НУВГП (правила прийому).

7.5. Оголошення набору здобувачів вищої освіти за ОП здійснюється за умови її затвердження і наявності ліцензії НУВГП на здійснення освітньої діяльності за спеціальністю, в рамках якої реалізується ця ОП.

Розробили:

Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи
Завідувач кафедри прикладної математики

Завідувач кафедри гідроінформатики

Завідувач відділу якості освіти

Завідувач навчально-методичного відділу

Завідувач відділу ліцензування та акредитації

В.С. Сорока

П.М. Мартинюк

С.В. Клімов

В.І. Корбутяк

Н.С. Ковальчук

А.В. Клімова

Додатки

Додаток 1
ЗРАЗОК

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

ОСВІТНЬО–ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«Назва ОПП/ОНП»
Першого/другого рівня вищої освіти
за спеціальністю **№ Назва**
галузі знань **№ Назва**
Кваліфікація: **Назва кваліфікації**

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ НУВГП

Голова Вченої ради

_____/_____/_____
(протокол № __ від " __ " _____ 20__ р.)

Освітня програма вводиться в дію з _____ 20__ р.

Ректор _____/_____/_____
(наказ № __ від " __ " _____ 20__ р.)

Рівне 20__ р.

**ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної/наукової програми**

(за необхідності, форма та кількість погоджень визначається вищим
навчальним закладом самостійно)

Приклад:

*ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми «Гідротехнічне будівництво»*

1. РОЗГЛЯНУТО

*На засіданні кафедри гідротехнічного будівництва та гідравліки ННІ
водного господарства та природооблаштування*

Протокол № 2 від 09.02.2021 р.

2. СХВАЛЕНО

*Науково-методичною радою з якості ННІ водного господарства та
природооблаштування*

Протокол № 1 від 02.03.2021 р.

3. СХВАЛЕНО

Вченою радою ННІ водного господарства та природооблаштування

Протокол № 2 від 05.03.2021 р.

4. ПОГОДЖЕНО

*Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи*

_____ ПІБ

*Завідувач навчально-методичного
відділу*

_____ ПІБ

ПЕРЕДМОВА

Розробники освітньої програми:

1. ...

2. ...

3. ...

...

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

1. ...

2. ...

3. ...

...

**1. Профіль освітньої програми зі спеціальності № __ «Назва»
(за спеціалізацією «назва», якщо наявна)**

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу освіти структурного підрозділу	Національний університет водного господарства та природокористування. Навчально-науковий інститут ...
Ступінь освіти та кваліфікації оригіналу	Вказується ступінь вищої освіти та повна назва кваліфікації мовою оригіналу, які присуджуються на основі успішного завершення даної освітньої програми. Якщо за результатами успішного виконання ОП вищий навчальний заклад освіти має право присвоювати професійну(і) кваліфікацію(ї), то подається її назва (перелік назв) та вказуються процедури їх присвоєння
Офіційна назва освітньої програми	
Тип диплома та обсяг освітньої програми	Тип диплома – одиничний, подвійний, спільний Обсяг вказується в кредитах ЄКТС та роках. <i>Приклад:</i> <i>Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС, термін навчання 1 рік 4 місяці</i>
Наявність акредитації	Подається інформація про акредитацію ОП, у т.ч. іноземну чи міжнародну. Вказується: – назва організації, яка надала акредитацію даній програмі; – країна, де ця організація розташована; – період акредитації
Цикл/рівень	<i>Приклад:</i> <i>НРК України – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл, EQF-LLL – 7 рівень</i>
Передумови	Вимоги щодо попередньої освіти. За необхідності вказується, що обмежує перехід на дану ОП. <i>Приклад:</i> <i>Наявність ступеня бакалавра</i>
Мова(и) викладання	
Термін дії освітньої програми	Вказується термін дії освітньої програми до її наступного планового оновлення. Цей термін не може перевищувати періоду акредитації.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	Вказується адреса сторінки даної освітньої програми в Інформаційному пакеті/Каталозі курсів закладу вищої освіти.

2 – Мета освітньої програми	
Чітке та коротке формулювання (в одному – двох реченнях)	
3 - Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	<p>Зауваження:</p> <p>Якщо ОП є мульти- чи міждисциплінарною, то вказується – перелік її основних компонент, а також орієнтовний обсяг кожної компоненти у % від загального обсягу ОП.</p> <p>Якщо ОП є спеціалізованою (формальна спеціалізація в рамках спеціальності із відображенням цього в документі про вищу освіту), то вона повинна бути зареєстрована в НАЗЯВО.</p>
Орієнтація освітньої програми	<p>Освітньо-професійна (для молодшого бакалавра, бакалавра, магістра).</p> <p>Освітньо-наукова (магістра, доктора філософії).</p> <p>Відповідно до МСКО освітньо-професійна та освітньо-наукова програма може мати академічну або прикладну орієнтацію.</p> <p>Доцільно коротко охарактеризувати наукову орієнтацію та професійні (спеціалізаційні) акценти.</p>
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	<p>Загальна/спеціальна освіта в галузі/предметній області/спеціальності.</p> <p>Ключові слова</p>
Особливості програми	<p>Наприклад: обов'язковий семестр міжнародної мобільності; реалізується англійською мовою; вимагає спеціальної практики тощо.</p> <p>Також можуть вказуватися узгодженість даної ОП із програмами інших країн, експериментальний характер ОП та інші особливості, які надає Закон України «Про вищу освіту» в контексті академічної автономії</p>
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	<p>Коротко вказуються види економічної діяльності, професійні назви робіт (за ДКП).</p> <p>Можливості професійної сертифікації</p>
Подальше навчання	<p>Вказуються можливості для продовження навчання на вищому рівні</p>
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	<p>Коротко (до 3-х рядків) описуються основні підходи, методи та технології, які використовуються в даній програмі. Наприклад: студентсько-центроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, навчання через лабораторну практику тощо</p>
Оцінювання	<p>Наприклад: усні та письмові екзамени, практика, есе, презентації, проектна робота тощо</p>

6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Формулюється шляхом конкретизації інтегральної компетентності відповідного стандарту вищої освіти в контексті особливостей даної освітньої програми
Загальні компетентності (ЗК)	Рекомендується за необхідності із врахуванням особливостей конкретної освітньої програми вибирати (додаткові до визначених стандартом) компетентності із переліку загальних компетентностей проекту Тьюнінг. Виділяються: - компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, в професійному стандарті, - компетентності, визначені в НУВГП. Передбачається, що в стандарті вищої освіти буде визначено 8–12 загальних компетентностей, які в основному вибираються з переліку проекту Тьюнінг
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	Корелює з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК, назви компетентностей формулюються із врахуванням категорій компетентностей НРК: знання, уміння, комунікація, автономія і відповідальність. Рекомендуються використовувати міжнародні зразки (проект Тьюнінг, стандарти QAA тощо). Виділяються: - компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, в професійному стандарті, - компетентності, визначені в НУВГП. Якщо освітня програма передбачає наявність декількох неформальних спеціалізацій, то програмні компетентності доцільно формулювати для кожної спеціалізації зокрема. Передбачається, що в стандарті вищої освіти буде визначено 15-18 фахових (спеціальних) компетентностей
7 – Програмні результати навчання	
	Виділяються: - програмні результати навчання, визначені стандартом вищої освіти спеціальності (стандарт визначає нормативний зміст підготовки: 15 – 20 узагальнених результатів навчання, які корелюються з програмними компетентностями) та, за наявності, професійним стандартом; - програмні результати навчання, визначені НУВГП (як правило, не більше 5). Програмні результати навчання формулюються в активній формі із урахуванням різних рівнів складності

	у когнітивній сфері (таксономія Блума), а також у афективній та психомоторній сферах. Якщо класифікуються програмні результати навчання, то рекомендується це робити за наступною схемою (як в Додатку до диплома): Знання та розуміння, Застосування знань та розуміння, Формування суджень
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Вказуються специфічні характеристики кадрового забезпечення, включаючи можливу участь закордонних фахівців
Матеріально-технічне забезпечення	Вказуються специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Вказуються специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Вказуються, наприклад, укладені угоди про академічну мобільність, про подвійне дипломування тощо
Міжнародна кредитна мобільність	Вказуються, наприклад, укладені угоди про міжнародну академічну мобільність (Еразмус+ К1), про подвійне дипломування, про тривалі міжнародні проекти, які передбачають включене навчання студентів тощо
Навчання іноземних здобувачів освіти вищої	Умови та особливості ОП в контексті навчання іноземних громадян

2. Перелік компонент освітньо-професійної/наукової програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК 1.			
ОК 2.			
...			
Загальний обсяг обов'язкових компонент:			
Вибіркові компоненти ОП			
<i>Вибірковий блок 1 (за наявності)</i>			
ВБ 1.1.			
ВБ 1.2.			
<i>Вибірковий блок 2 (за наявності)</i>			
ВБ 2.1.			
ВБ 2.2.			
...			
Загальний обсяг вибірових компонент:			
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ			

2.2. Структурно-логічна схема ОП

Короткий опис логічної послідовності вивчення компонент освітньої програми. Рекомендується представляти у вигляді графа, наприклад:

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

подається інформація про види (форми) підсумкової атестації та документи, які отримує випускник на основі її успішного проходження.

4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	...	ОК n	ВБ 1	ВБ 2	...	ВБ m
ЗК 1			•	•				•
ЗК 2	•			•	•	•	•	•
ЗК 3	•	•				•		
...								
ФК 1	•		•		•		•	•
ФК 2	•	•		•	•	•	•	•
ФК 3	•	•		•	•	•	•	•

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	...	ОК n	ВБ 1	ВБ 2	...	ВБ m
ПРН 1	•	•	•	•	•	•	•	•
ПРН 2	•	•	•	•	•	•	•	•
...	•	•		•		•		•
ПРН к	•			•		•	•	•